

Academic Article

Received : 19 September 2022

Revised : 24 November 2023

Accepted : 16 December 2023

จินตภาพใหม่ในการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมแฝก
New Imagery of Product Design for Vetiver Grass Craft

ชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์¹

Chomkwan Budviengpan

คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Faculty of Decorative Arts Silpakorn University

Email : bud.chomkwan@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาแนวทางการสร้างจินตภาพใหม่ในการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมแฝกโดยการศึกษาข้อมูลจากเครือข่ายคนรักแฝก กลุ่มชุมชนและครูภูมิปัญญาด้านหัตถกรรมเกี่ยวกับรูปแบบ ลวดลาย สี สัน วิธีการ และเทคนิคต่างๆ ของการขึ้นรูปโครงสร้างผลิตภัณฑ์หัตถกรรมแฝก โดยการถอดประสบการณ์จากการทดสอบ ทดลองเส้นใยธรรมชาติ การวิเคราะห์คุณสมบัติ และการประยุกต์ใช้ร่วมกับเส้นใยแฝกในวิธีการต่างๆ ซึ่งรูปแบบของผลิตภัณฑ์หัตถกรรมดังกล่าวเป็นการสร้างรับรู้ตามความคิด ความรู้สึกให้เกิดการตีความหมายใหม่หรือรับรู้ในแบบใหม่ เพื่อให้การผลิตหัตถกรรมแฝกของชุมชนมีความยั่งยืน มีกระบวนการคิดสร้างสรรค์ที่คิดวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ตามความวิถีชุมชนที่มุ่งเน้นให้คนไม่มีฝีมือสามารถออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมแนวทางใหม่

คำสำคัญ : หัตถกรรม, หญาแฝก, ผลิตภัณฑ์หญาแฝก

¹ นักศึกษาปริญญาเอกหลักสูตรดุริยางคศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

This article aims to find ways to create new imagery in the design of vetiver handicraft products by studying information from the Vetiver Conservation Network, Community groups and The Wisdom teachers of handicraft regarding styles, patterns, colors, methods and various techniques. The form of such handicraft products creates awareness based on thoughts, feelings, resulting in new interpretations or new perceptions. To make the community's vetiver handicraft production sustainable, there is a creative process, analytical thinking and application according to the community way of life. Focus on enabling unskilled people to design and develop new handicraft products.

Keyword : handicraft, Vetiver, Vetiver product

1. บทนำ

หัตถกรรมแฝก เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร คือ ใบหญ้าแฝก โดยให้เกษตรกรนำหญ้าแฝกเข้ามาปลูกในพื้นที่เกษตรกรรม ภายใต้โครงการ “การอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยการใช้หญ้าแฝก” ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) ซึ่งหญ้าแฝกดังกล่าว มี 2 ชนิด ได้แก่ แฝกดอน และแฝกลุ่ม มีคุณสมบัติและลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนี้ แฝกดอน ลักษณะใบแคบยาวเรียว มีไขเคลือบผิวมันวาวไม่ดูดซับความชื้น ผิวใบหยาบมีขนใบแข็งบริเวณข้างใบและมีความคม เหมาะกับนำมาทำดับแฝกมุงหลังคา ส่วนแฝกลุ่ม ลักษณะใบกว้าง ผิวใบนวลมีไขเคลือบผิวมันวาว เหมาะกับการนำมาเป็นวัสดุจักสานงานหัตถกรรม ประเภทของใช้และของตกแต่ง ได้แก่ รองเท้า กระเป๋า หมวก ตะกร้า กระจาด ที่รองจาน หมอน เสื้อ เบาะ เก้าอี้ ฉากกั้นห้อง โคมไฟ ของเล่น เป็นต้น

ปัจจุบันใบหญ้าแฝก เป็นหนึ่งในวัสดุจักสานหญ้าแฝก (รหัส MI 0231-01) (ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ, 2561) กลุ่มผ้าและสิ่งทอ ประเภทผ้าหรือเส้นใยธรรมชาติ ที่มีสีและผิวสัมผัสที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ชุมชนได้นำใบหญ้าแฝกมาแปรรูปเป็นเส้นใยรูปแบบต่างๆ เช่น เส้นควั่นเกลียว เส้นเปีย ใบจักดอก ที่สะดวกกับวิธีการนำไปขึ้นรูปของชุมชนนั้นๆ คือ จักสานตามแบบแม่พิมพ์ และทอกับเครื่องทอ ที่ต้องใช้ทักษะ (skill) และภูมิปัญญาท้องถิ่น (know how technique) มีการฝึกฝนเพื่อให้ชำนาญ ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพตามมาตรฐานงานหัตถกรรม ทำให้จำกักรูปแบบและการสร้างสรรค์ลวดลายใหม่ๆ เพื่อให้การผลิตหัตถกรรมแฝกมีกระบวนการสร้างงานหัตถกรรมในจินตภาพใหม่และมุ่งเน้นให้คนไม่มีฝีมือสามารถผลิตงานหัตถกรรมได้และมีมาตรฐาน จึงต้องศึกษา

รูปแบบผลิตภัณฑ์หญาแฝก และเครื่องที่ใช้ในการขึ้นรูปมิติต่างๆ นำไปสู่การออกแบบเครื่องขึ้นรูปใหม่ที่สร้างจินตภาพใหม่ ทั้งลวดลาย รูปแบบ และผิวสัมผัส โดยผลิตภัณฑ์นั้นๆ สามารถบอกเล่าเรื่องราวของวิถีชุมชนสะท้อนผ่านหัตถกรรมหญาแฝกและตรงความต้องการของงานหัตถกรรมได้

2. เนื้อหาของเรื่อง

2.1 จินตภาพใหม่ในการออกแบบ

จินตภาพ หรือ ภาพลักษณ์ (visual image) เป็นภาพความเข้าใจที่ปรากฏอยู่ในความทรงจำ เป็นภาพเฉพาะหน่วยความทรงจำนั้น มีก็ภาพก็ได้เท่านั้นจำนวนจินตภาพ เช่น ภาพนายกรัฐมนตรีที่เราคิดถึงเป็นหนึ่งจินตภาพ ภาพความฝันของเราเป็นหนึ่งจินตภาพ ซึ่งภาพความเข้าใจแบบจินตภาพนี้ จะมีความจำเพาะเจาะจงของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (particular) ที่ปรากฏในความทรงจำ การเห็น จึงเป็นผัสสะเบื้องต้น ที่มีอิทธิพลของความคิด ขึ้นอยู่กับระดับของการเห็น (seeing) กล่าวคือ การเห็น คือ ศักยภาพของประสาทสัมผัสเบื้องต้นและเป็นต้นทางหนึ่งที่จะนำไปสู่การรับรู้ มีระดับการรับรู้จากการมองหรือการเห็น มีมากน้อยแตกต่างกันไป เช่น การมองมีลักษณะความเป็นไปแบบไม่ตั้งใจ แบบปกติธรรมดา ขาดเป้าประสงค์ ส่วนการเห็นเป็นกระบวนการที่ลึกซึ้งกว่าการมอง และมีเป้าหมายเพื่อทำความเข้าใจกับภาพที่เห็นนั้น โดยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องไปถึง การทำงานของสมอง และประสาทสัมผัสของผู้ดู ขณะเรียนรู้ หรือรับรู้กับสิ่งนั้นด้วย (สุชาติ เกาทอง, 2562)

ภาพที่เกิดจากความคิดนี้ คือการรับรู้ของผัสสะต่อสิ่งนั้น เช่น ได้เห็น ได้ยิน ได้รส ได้กลิ่น ได้สัมผัส และตีความหมาย เพื่อให้ทราบว่สิ่งนั้น คืออะไร

มีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจินตภาพของ ฮอโรวิทซ์ (Horowitz) กล่าวถึงความสัมพันธ์ของจินตภาพ และความคิด ทฤษฎีนี้เชื่อว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างจินตภาพและรูปแบบของความคิด มี 3 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะที่หนึ่ง ความคิดมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรม (enactive thought) เป็นความคิดที่จะทำให้มีการตอบสนองออกจากพฤติกรรม เพราะการสร้างจินตภาพสามารถนำมาใช้ควบคุมความคิดที่จะแสดงพฤติกรรมได้ ทำให้มีการเชื่อมต่อทางอารมณ์ที่นำมาใช้กระตุ้นความคิดที่จะแสดงออกมาและนำไปสู่พฤติกรรมที่สังเกตได้

ลักษณะที่สอง ความคิดในเชิงเปรียบเทียบวิเคราะห์วิจารณ์ (lexical thought) เป็นความคิดที่ทำให้เกิดความชัดเจนในการสื่อสาร ความคิดเชิงวิเคราะห์ ในเชิงเหตุผล เป็นการเก็บสะสมเป็นประสบการณ์คล้ายธนาคารความจำ เมื่อได้รับข้อมูลข่าวสารเข้ามาใหม่บุคคลนั้นก็จะเป็นไปเปรียบเทียบวิเคราะห์กับความจำที่มีอยู่เดิมและประสบการณ์การเรียนรู้ของบุคคลที่เกิดขึ้นในขณะนั้น เกิดเป็นพฤติกรรมและอารมณ์ที่แสดงออก

ลักษณะที่สาม ความคิดให้เห็นภาพ (imaged thought) เป็นความคิดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบความฝัน ซึ่งจะถูกควบคุมโดยสมองซีกขวา โดยส่วนมากจะติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด จะมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วในช่วงก่อนที่เด็กจะเริ่มหัดพูดเมื่อเด็กเริ่มหัดพูดและบอกความรู้สึกหรือความคิดออกมาเป็นคำพูด ทำให้การพัฒนาความคิดให้เห็นเป็นภาพลดน้อยลง การเรียนในโรงเรียนจะทำให้สมองซีกซ้ายมีการพัฒนามากในเรื่องความคิดเป็นเหตุเป็นผลและความคิดตรรกะวิทยา ขณะที่สมองซีกขวาคือพัฒนาช้าลง เช่น ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น ซึ่งบุคคลส่วนใหญ่ความคิดเชิงเหตุเชิงผล เปรียบเทียบวิเคราะห์วิจารณ์จะเด่นกว่าความคิดให้เห็นเป็นภาพ (Dossey, 1997 อ้างถึงใน ปัทมาพร สงวนทรัพย์, 2561)

สรุปได้ว่า จินตภาพและความคิดทำงานสัมพันธ์กัน คือ ภาพของสิ่งนั้นที่สื่อออกมาให้เห็นนำไปสู่การรับรู้ตามความคิดและความรู้สึก (thinking and feeling) ทำให้เกิดความเข้าใจ มีการตีความหมาย เช่น รูปลักษณ์ คุณค่า สุนทรีย และประสบการณ์การสัมผัสหรือรับรู้ในรูปแบบใหม่

จากงานวิจัยเรื่องจินตภาพใหม่ในการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมหญาแฝกสร้างสรรค์สู่การสร้างอาชีพชุมชนมีผลิตภัณฑ์หัตถกรรมหญาแฝกเป็นสื่อรูปธรรมผ่านกระบวนการแสดงแนวคิดหรือความคิดทางการออกแบบ และพัฒนาความรู้ ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์หัตถกรรม โดยใช้หญาแฝกสื่อเพื่อให้เกิดกระบวนการคิดดังกล่าว

2.2 ชุมชนหรือกลุ่มเครือข่ายผลิตภัณฑ์หญาแฝก

ปัจจุบันมีกลุ่มเครือข่ายผลิตภัณฑ์หญาแฝกในประเทศไทย โดยสมาคมเครือข่ายคนรักหญาแฝกของ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ดูแลพื้นที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านผลิตภัณฑ์หัตถกรรมแฝก ซึ่งมีรูปแบบและการใช้ประโยชน์ ที่มีความแตกต่างกันตามศักยภาพชุมชน ด้านทักษะ (skill) และภูมิปัญญาท้องถิ่น (know how technique) ดังนี้

ภาคเหนือ ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์จากหญาแฝกบ้านแกใหม่ และกลุ่มสตรีสหกรณ์ผลิตภัณฑ์ หญาแฝกบ้านก้อขาว, กลุ่มเครือข่ายผลิตภัณฑ์หญาแฝกตำบลถ้ำมดแดง, ชุมชนคนรักหญาแฝกบ้านแม่ป๋าม, กลุ่มแฝกหลวง

ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ เสื่อ ตะกร้า กระเป๋าถือสตรี ใช้วิธีการสานแผ่น การสานขึ้นรูป การทอ มัดลาย ด้วยเทคนิค จักตอกใบ ควั่นเกลียว

ภาคใต้ ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์หญาแฝกบ้าน เกาะสวาด, กลุ่มเครือข่ายผลิตภัณฑ์ตำบลทุ่งสง ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ กล้องมีฝา ตะกร้าขนาดต่างๆ ใช้วิธีการ การสานขึ้นรูป ด้วยเทคนิค จักตอกใบ

ภาคตะวันตก ได้แก่ กลุ่มพัฒนางานหญาแฝกตำบลห้วยเขย่ง, กลุ่มหญาแฝกด้านทาบตะโก, กลุ่มหญาแฝกโรงเรียนบ้านตะโกล่าง

ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ตาลปัตร และดอกไม้ประดิษฐ์ ใช้วิธีการ การปะติดประกอบโครงสร้าง ผลิตภัณฑ์ ด้วยเทคนิค จักตอกใบ ตัดใบ ตัดกลีบ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ กลุ่มผลิตงานหญ้าแฝกบ้านโคกพรม, กลุ่มหัตถกรรมบ้านสระแก้ว, กลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝกบ้านกุดหว้า, กลุ่มเครือข่ายผลิตภัณฑ์หญ้าแฝกตำบลพิมาน, กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโสน, เครือข่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนตำบลโคกสะอาด, กลุ่มปราสาทสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝก, กลุ่มโรงเรียนบ้านรันแดง, กลุ่มแม่บ้านวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์หญ้าแฝก

ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ของแต่งบ้าน และภาชนะใส่ของรูปแบบต่างๆ กระเป่า กระจาด เสื่อ และดอกไม้ ใช้วิธีการสานแบบบิดเกลียว พันไขว้ มัดลาย ทอ ด้วยเทคนิค จักตอกใบ ตัดใบ ตัดกลีบ ควั่นเกลียว

ภาคกลาง ได้แก่ กลุ่มหัตถกรรมแฝกและกกบ้านโคกปรัง, กลุ่มผลิตภัณฑ์หญ้าแฝกบ้านแสงดาว, กลุ่มสตรีสหกรณ์, บ้านสายใจไทย

ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ของแต่งบ้าน และภาชนะใส่ของรูปแบบต่างๆ กระเป่า ตะกร้า และเข็มกลัดดอกไม้ ใช้วิธีการ จักตอกใบ ตัดกลีบ ควั่นเกลียว แฝกฟอย บิดเกลียว

ผู้วิจัยได้นำสินค้าดังกล่าวมาวิเคราะห์ด้านการตลาด พบว่า ชุมชนได้รับการสนับสนุนให้พื้นที่ปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ จึงมีวัตถุดิบใบหญ้าแฝกพอเพียงกับการนำมาผลิตงานหัตถกรรม แต่ขาดความต่อเนื่องของกิจกรรมส่งเสริมการขาย และแนวทางการพัฒนาด้านการออกแบบแนวใหม่ ซึ่งมีรูปแบบและลวดลายที่ใกล้เคียงกันตามวิธีการขึ้นรูปพื้นฐาน เช่น การสาน การถัก การมัด และการประดิษฐ์

รูปที่ 1 ตัวอย่างผลิตภัณฑ์หญ้าแฝกประเภทของใช้และของชำร่วย

ที่มา : สมาคมเครือข่ายคนรักแฝก (2561)

รูปที่ 2 ตัวอย่างผลิตภัณฑ์หัตถ์ไม้แปกประเภทงานมงคล และอวมงคล

ที่มา : สมาคมเครือข่ายคนรักไม้แปก (2561)

รูปที่ 3 ตัวอย่างผลิตภัณฑ์หัตถ์ไม้แปกประเภทเฟอร์นิเจอร์และของตกแต่งบ้าน

ที่มา : สมาคมเครือข่ายคนรักไม้แปก (2561)

รูปที่ 4 การสานชั้นรูป

ที่มา : สมาคมเครือข่ายคนรักผ้าฝ้าย (2561)

รูปที่ 5 การถัก การมัดลาย

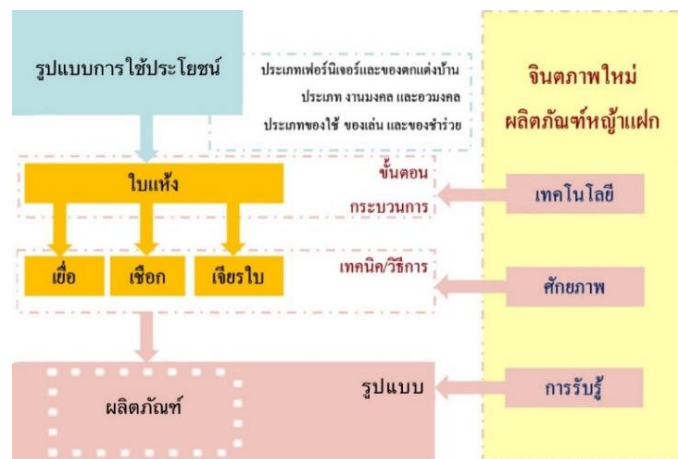
ที่มา : สมาคมเครือข่ายคนรักผ้าฝ้าย (2561)

รูปที่ 6 การประดิษฐ์

ที่มา : สมาคมเครือข่ายคนรักแอฟ (2561)

จากแนวคิดดังกล่าว ได้นำวัสดุมาพัฒนาแนวคิดในมิติต่างๆ ตามทฤษฎีการสร้างจินตภาพของฮอโรวิตซ์ (Horowitz) โดย การเพิ่มมิติการสัมผัสใหม่ นำไปสู่การสร้างแนวความคิดออกแบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายฝน จำปาทอง (2565) เกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมประเภทของใช้ที่ผลิตจากการประสานจากเส้นใยธรรมชาติ ศึกษาคุณสมบัติเส้นใยพืชและกระบวนการผลิตและการขึ้นรูป โดยใช้วัสดุจากเส้นใยพืชที่มีในท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ เส้นใยจากฝ้าย เส้นใยจากกล้วย เส้นใยจากกก ผสานวัสดุทั้ง 3 ชนิด ด้วยวิธีการทอ การถัก และการตีเยื่อ ให้ได้วัสดุที่หลากหลายเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และนำวัสดุที่ได้มาออกแบบผลิตภัณฑ์ในงานหัตถกรรมเพื่อเป็นทางเลือกในงานหัตถกรรม จากการนำลักษณะเด่นที่แตกต่างกันของเส้นใยธรรมชาติมาประยุกต์ใช้ร่วมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และรูปแบบผลิตภัณฑ์สอดคล้องกับการใช้งานของผู้บริโภคในยุคปัจจุบันประกอบกับการออกแบบ และพัฒนา เป็นผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย เช่น กลิ่น สีสันที่เกิดจากสีตามธรรมชาติ และผิวสัมผัสภายนอก โดยใช้กระบวนการออกแบบมาเป็นแนวคิด ดังนี้

รูปที่ 7 แนวทางการสร้างแนวคิดในการออกแบบ

ที่มา : ชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ (2563)

กำหนดเป็นวิธีการ 3 วิธี ดังนี้

1. การเปลี่ยนรูปแบบวัสดุตั้งต้น เป็นการผสมผสานเส้นใยธรรมชาติทำเป็นเกลียวเชือกผูกเลือกใช้เส้น 3 ชนิด คือ ใบหญ้าแฝกแบบจักตอก เส้นใยฝ้ายฟู และเส้นใยกล้วยง สัดส่วน 1 : 1 : 1 ตามลำดับภาพดังนี้ แบบที่1 เส้นฝ้ายฟูควั่นผสมใบแฝก, แบบที่ 2 เส้นฝ้ายเกลียวควั่นผสมใบแฝก และแบบที่ 3 เส้นฝ้ายเกลียวควั่นผสมเส้นใยกล้วยงและใบแฝก

รูปที่ 8 แบบที่1 เส้นฝ้ายฟูควั่นผสมใบแฝก

ที่มา : ชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ (2564)

รูปที่ 9 แบบที่ 2 เส้นฝ้ายเกลียวควั่นผสมใบแฝก

ที่มา : ชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ (2564)

รูปที่ 10 แบบที่ 3 เส้นฝ้ายเกลียวควั่นผสมเส้นใยกล้วยและใบแฝก

ที่มา : ชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์, 2564

พบว่า เกลียวเชือกแบบที่ 3 เป็นการควั่นผสมเส้นใยที่แตกต่างผิวสัมผัส 3 เส้น ได้สัมผัสนุ่มและเหนียวขึ้น มีโครงสร้างกายภาพแข็งแรง และยืดหยุ่นได้ดี ด้วยคุณสมบัติของเชือกฝ้ายที่นุ่มและยืดหยุ่น เหมาะในการนำไปเป็นวัสดุของใช้ ประเภท กระเป๋า และเครื่องประดับ

2. การเปลี่ยนภาพลักษณ์ เป็นวิธีการนำโครงสร้างจากการขึ้นรูปแบบผลิตภัณฑ์แฟกเดิม มาจัดวางองค์ประกอบในรูปแบบใหม่ แนวคิดวัฒนธรรมหรือเอกลักษณ์ท้องถิ่น ใช้ผ้าท้องถิ่นนั้นๆ เป็นหลัก ตกแต่งด้วยลูกปัดดินเผา, ดอกกระถิน, ลูกปัดพลาสติก, ริบบิ้น, ลูกเดือย, ดุมเงิน, เชือกแฟกและผลิตภัณฑ์แฟกชิ้นเล็ก

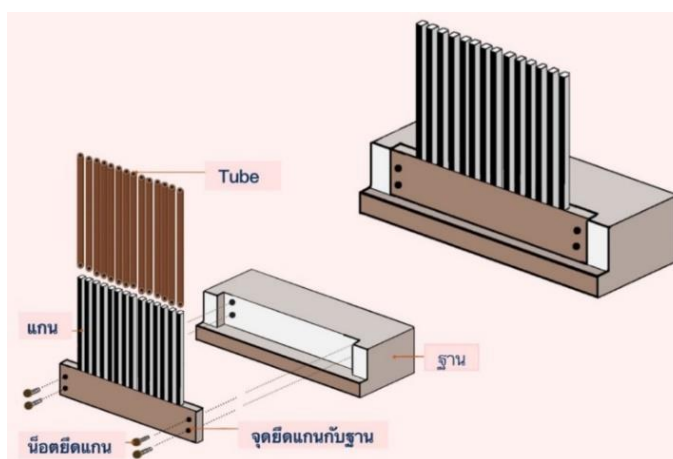

รูปที่ 11 การเปลี่ยนภาพลักษณ์แบบจัดวางองค์ประกอบใหม่

ที่มา : ชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ (2564)

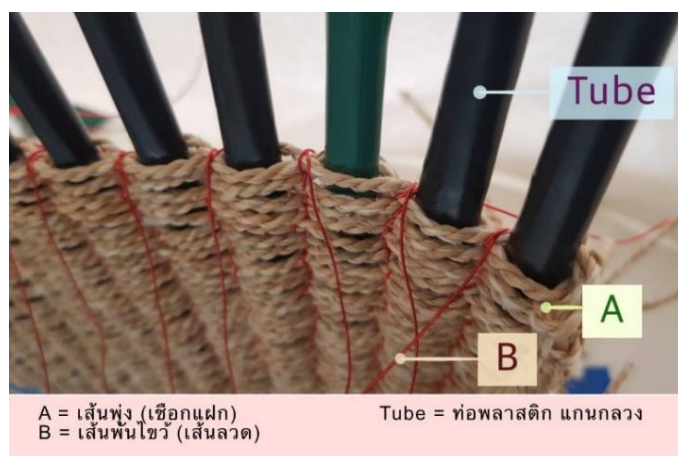
พบว่า ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเป็นการสร้างการรับรู้ทางด้านความสวยงาม โดยเน้นที่การผสมผสานผลิตภัณฑ์หัตถ์ที่มีเทคนิคแตกต่างกัน เพื่อให้เกิดความหลากหลายของผิวสัมผัสและลวดลายเหมาะกับการนำไปตกแต่ง และสร้างมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์ประเภทของตกแต่งได้

3. การเปลี่ยนวิธีการขึ้นรูป เป็นการสร้างผลิตภัณฑ์ด้วยวิธีที่แตกต่างจากรูปแบบเดิม เป็นวิธีที่สามารถผสมผสานได้ทั้งการทอ การสาน การมัด การประดิษฐ์ อยู่ในรูปแบบเดียว

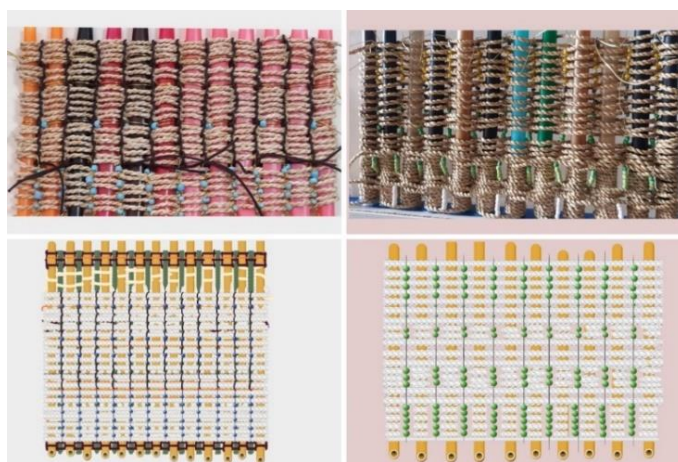
รูปที่ 12 การเปลี่ยนวิธีการขึ้นรูปแบบสร้างเครื่องขึ้นรูปใหม่

ที่มา : ชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ (2565)

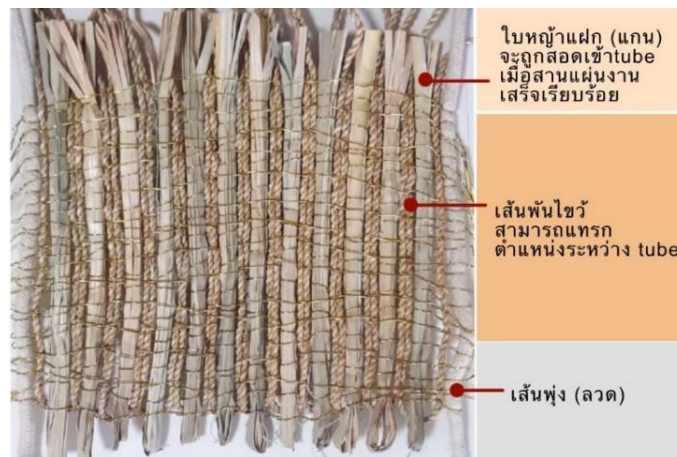
รูปที่ 13 หลักการสร้างเครื่องมือขึ้นรูปแบบ

ที่มา : ชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ (2565)

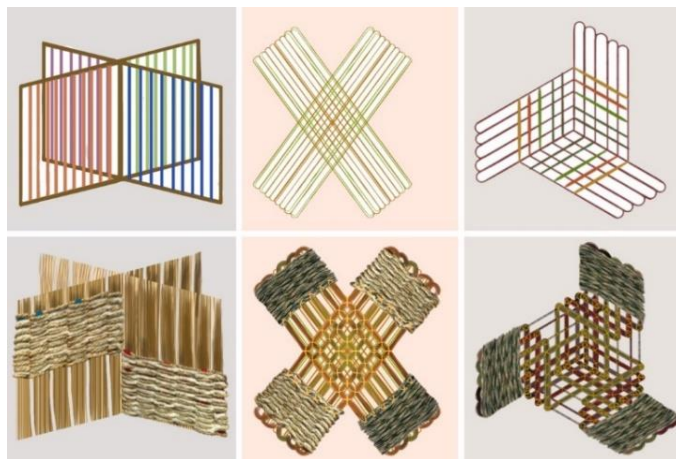
รูปที่ 14 การเดินเส้นตามแนวแกนตามแบบ

ที่มา : ชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ (2565)

รูปที่ 15 รูปแบบโครงสร้างแผ่นสานจากเครื่องมือ

ที่มา : ชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ (2565)

รูปที่ 16 การจัดวางแนวแกนตามอิสระ

ที่มา : ชมขวัญ บุตรเวียงพันธ์ (2565)

เป็นการขึ้นรูปแบบวิ่งเส้นตามแกนเพื่อให้ได้โครงสร้างผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่สามารถตกแต่งและเดินเส้น ได้แบบอิสระ เพิ่มวัสดุอื่นจากการเว้นแกนที่สามารถดัด พับ โค้งได้ตามต้องการ

จากการทดลองพบว่า เครื่องมือขึ้นรูป ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการรับรู้แตกต่างจากวิธีที่ 1 และ 2 กล่าวคือ วิธีที่ 3 การใช้เครื่องมือขึ้นรูป เป็นการผสมผสานด้านลวดลายผิวสัมผัส ภาพลักษณ์ ภาพจำเดิม การใช้แกนที่สามารถเดินเส้นได้อิสระทำให้ได้จินตภาพใหม่ของงานหัตถกรรมโดยวิธีการขึ้นรูปอิสระแบบตามแกนนี้สามารถสร้างแกนอิสระให้เพิ่มมิติให้หลากหลายใน

โครงสร้างเดียว เช่น การบิด การม้วน การงอ ที่เป็นแนวทางนำไปสู่จินตภาพใหม่ของงานหัตถกรรม
หญ้าแฝกได้

3. บทสรุป

จากการศึกษาข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับเส้นใยธรรมชาติคือ วัสดุ คุณสมบัติ เทคนิค รูปแบบ วิธีการ
กระบวนการ ในการจัดการและแปรรูปเส้นใยของผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากชุมชนเครือข่ายผลิตภัณฑ์
หญ้าแฝก มีรูปแบบการ ในด้านเส้นใยธรรมชาติ จากเอกลักษณ์เฉพาะของเส้นใยใบแฝก ที่มีจุดเด่นของสี
ผิวสัมผัส ความยืดหยุ่น เมื่อนำมาใช้ในงานโครงสร้าง โดยมีการจัดจังหวะ และองค์ประกอบของเส้นใย
กับเครื่องมือที่ได้ออกแบบมารองรับคุณสมบัติดังกล่าว เส้นใยคงตัว ขึ้นรูปในหลากหลายมิติ ยืดหยุ่นได้
ทั้งขนาด และรูปแบบ เป็นแนวทางเลือกอีกหนึ่งวิธีในการผลิตหัตถกรรมแฝก ที่ชุมชนสามารถสร้างงาน
ได้ตามคุณสมบัติหญ้าแฝกด้วยวิธีการขึ้นรูปในมิติใหม่ๆ เกิดองค์ความรู้ใหม่ด้านงานหัตถกรรม
เชิงสร้างสรรค์นำไปต่อยอดพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน และจดสิทธิบัตรได้

4. เอกสารอ้างอิง

- นวนน้อย บุญวงศ์. (2542). *หลักการออกแบบ*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน). (2551). *โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ*. บริษัท พรณิ จำกัด.
- ปัทมาพร สงวนทรัพย์. (2561). *การศึกษาจินตภาพการสะท้อนในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในเขตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
[วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วิบูลย์ ลีสุวรรณ. (2539). *เครื่องจักสานในประเทศไทย*. โอเดียนสโตร์.
- ศูนย์เทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ. *เส้นใย (Fibers)*. (2561, 13 ธันวาคม)
http://www2.mtec.or.th/th/research/textile/textile_sci.html
- สายฝน จำปาทอง. (2565). *การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมประเภทของใช้ที่ผลิตจากการ
ประสานจากเส้นใยธรรมชาติ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุชาติ เกาทอง. (2562). *วิธีคิดทางศิลปะออกแบบขั้นสูง*. บางแสนการพิมพ์.